

Yttrande över betänkandet "Nya regler för skolor med konfessionell inriktning" (SOU 2019:64)

Utbildningsdepartementet har berett Jönköpings kommun tillfälle att lämna yttrande över betänkandet "Nya regler för skolor med konfessionell inriktning" (SOU 2019:64).

De synpunkter och kommentarer som lämnas har främst sin utgångspunkt i kommunens ansvar som huvudman för skolverksamhet, som ansvarig för ägar- och ledningsprövning ("godkännandeprövning") och tillsyn av fristående förskolor och vissa fristående fritidshem.

Utredningens förslag om definitioner (avsnitt 11)

Jönköpings kommun bedömer förtydligandet av begreppen undervisning och utbildning som positivt då de nya definitionerna innefattar en koppling till skollagen och andra berörda författningar där de berörda målen finns definierade.

Frågor relaterade till begrepp avseende konfession har för kommunen främst bäring på uppdraget att pröva för godkännande och utöva tillsyn över de fristående förskolorna och vissa fristående fritidshem belägna inom kommunens gränser. Detta eftersom utbildningen vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell. Jönköpings kommun bedömer det som positivt att de ovan nämnda begreppen relaterade till konfession tydligt definieras samt att ovan relaterad informationsplikt till barnens vårdnadshavare i fristående förskolor med konfessionell inriktning tydliggörs. Sammantaget kan de nämnda åtgärderna underlätta arbetet i samband med godkännandeprövning och tillsyn.

Utredningens förslag om ägar- och ledningsprövning (avsnitt 12)

Jönköpings kommun bedömer det som positivt att ägar- och ledningsprövningen kompletteras med den av utredningen föreslagna prövningen avseende demokrativillkor. Detta kan underlätta lämplighetsprövningen inom ramen för ägar- och ledningsprövningen, men även tillsynsarbetet. Av samma skäl bedöms ett införande av en huvudmannaförsäkran som en positiv åtgärd även om det kan innebära viss ytterligare administration för kommunen.

Utredningens förslag om anmälningskyldighet när det gäller konfessionell inriktning m.m. (avsnitt 13)

Jönköpings kommun ser positivt på förslaget att huvudmän för skollagsreglerad verksamhet ska anmäla en konfessionell inriktning. Jönköpings kommun kan instämma i följande skrivning i betänkandet (sid. 369): "Att en verksamhet har en

konfessionell inriktning innebär också, när det gäller godkännande av enskilda som huvudmän och efterföljande tillsyn, att prövnings- och tillsynsmyndigheten behöver särskilt uppmärksamma vissa företeelser i verksamheten som vanligen inte aktualiseras i annan verksamhet. Ett centralt exempel är att granska att konfessionella inslag endast förekommer inom utbildningen, inte i undervisningen. Ett annat exempel är att tillsynen även bör avse att de konfessionella inslag som förekommer är frivilliga för barn och elever, och att information om frivilligheten lämnas till barn, elever och vårdnadshavare.”

Godkännandeprovningen och utövandet av tillsyn av fristående aktörer inom skolväsendet är för närvarande uppdelad. Den fördel man kan se med en samlad prövning är att det skulle kunna gynna en ökad likvärdighet i bedömningen av de fristående aktörerna. Den nackdel som man skulle kunna se är att den lokalt upparbetade kännedomen om verksamheten som gynnas av närheten till densamma urholkas.

Utredningens förslag om skolavslutningar och andra traditionella högtider (avsnitt 14)

Jönköpings kommun ser positivt på utredningens förslag. Jönköpings kommun kan instämma i följande skrivning i betänkandet (sid. 385): ”Traditionella högtider ska liksom i dag kunna uppmärksammas inom utbildningen oberoende av om skolan, förskolan eller fritidshemmet har en konfessionell inriktning eller inte, och i skolor med såväl offentlig som enskild huvudman. Det kan t.ex. handla om advent, eid al-fitr eller chanukka. Att barn och elever får kunskap om sådana högtider är en del av det uppdrag som åligger skolor, förskolor och fritidshem genom läroplanerna. Detta firande kan ske i såväl lokaler som används för gudstjänster som i andra lokaler. Centralt är att samlingarna utformas i överensstämmelse med skollagens värdegrund.”

Jönköpings kommun har inget att erinra mot den bedömning som utredningen gör avseende om skolor, förskolor eller fritidshem med ickekongfessionell inriktning förlägger firandet av avslutningar eller traditionella högtider till gudstjänstlokaler bör detta firande inte förläggas till lokaler där trossamfundet kräver att besökare vid dessa tillfällen utför handlingar av bekännelsekaraktär eller segregerar besökare utifrån kön. Det åligger rektor att planera firandet av skolavslutningar och högtider på ett sådant sätt att alla barn och elever kan delta med beaktande av barnrättsperspektivets krav på inkludering.

Utredningens förslag om införande av en upplysningsbestämmelse i skollagen har sin grund i att barns och elevers negativa religionsfrihet ska respekteras oberoende av huvudman. Jönköpings kommun uppfattar förslaget som ett önskvärt tydliggörande.

Utredningens förslag om etableringsstopp (avsnitt 15)

Det tämligen otydliga regelverket för skolor med konfessionell inriktning har bidragit till att skolverksamhet kunnat bedrivas på ett sätt som i många avseenden stått i strid med skolans uppdrag och roll. Det varit en mycket stor brist att åtgärder inte vidtagits tidigare som säkerställt att skolan fullt ut är en mötesplats för alla elever och för att motverka traditionella könsmonster.

Vad beträffar utredningens förslag om ett etableringsstopp framgår det av betänkandet att de rättsliga förutsättningarna för ett etableringsstopp är osäkra. Avgörande för om ett etableringsstopp kan förenas med grundläggande fri- och rättigheter är enligt betänkandet de skäl som i den fortsatta beredningen slutgiltigt läggs till grund för etableringsstoppet. Trots att utredningen i detta skede inte redovisar och analyserar skälen anser Jönköpings kommun att det utifrån frågans betydelse och karaktär är rimligt med ett etableringsstopp. De förändringar som föreslås i betänkandet är nödvändiga förtydliganden av gällande regelverk. Huruvida de är tillräckliga för att komma åt grundproblemen är emellertid svårbedömt. Detta beroende på att gränsdragningsproblemen kring vad som är att betrakta som aktiviteter/verksamheter hänförliga till konfession är svårbedömda.

I egenskap av huvudman för skolverksamhet berörs kommunen/nämnden i mycket ringa utsträckning av förslaget om etableringsstopp. Den påverkan som kan ses är att det i framtiden – på marginalen – kan bli färre fristående aktörer inom förskoleklass och grundskola.

Jönköpings kommun vill påpeka att utredningen skapar en ny gränsdragningsvad vad gäller hanteringen av fritidshem. Utifrån vad som kan utläsas av förslaget om etableringsstopp har nämligen samtliga fristående fritidshem där inkluderats medan det i utredningens övriga delar har gjorts en fortsatt skillnad mellan de fritidshem som är knutna till en fristående skolenhet och de fristående fritidshem vilka ej är knutna till en fristående skolenhet.

Övrigt

Utredningen har utifrån givet direktiv inte behandlat frågor rörande konfession och konfessionella inslag inom verksamheten pedagogisk omsorg. Jönköpings kommun ser även här ett behov av riktlinjer utifrån det ansvar för godkännandeprovning och tillsyn av denna verksamhet som åvilar kommunerna.

Sammantaget finner Jönköpings kommun det välbehövligt med förändringar i nuvarande regelverk som innebär att alla barn och unga kan mötas i en skola där åsikter bryts mot varandra och där världar öppnar sig snarare än stängs.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör